

dr hab. Paweł Frankowski, prof. UJ
Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Ksymeny Kmieć

pt: „Relacje polsko-amerykańskie w latach 1989-2019 w polskim dyskursie politycznym i prasowym,” Opole 2024, s. 272

napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Krzysztofa Zuby

1. Wybór tematu rozprawy

Analiza dyskursu jako czynnika kształtującego politykę zagraniczną państwa jest interesującym zadaniem badawczym, które przy nakreślonym horyzoncie czasowym 1989 – 2019 mogłoby przynieść istotne rezultaty. Polityka zagraniczna państwa średniego rzędu, jakim jest nadal Polska, znajduje szeroki oddźwięk w politycznym dyskursie i społecznym odbiorze. Mając na uwadze polską politykę zagraniczną po agresji Rosji na Ukrainę poznanie jak, w jaki sposób i dlaczego polskie władze obrały kierunek atlantycki i jak zamierzają kształtować w przyszłości relacje polsko-amerykańskie ma znaczenie nie tylko teoretyczne (nauka o stosunkach międzynarodowych) jak i praktyczne. Problematyka podjęta przez mgr. Kmieć jest bez wątpienia ważna i kluczowa dla zrozumienia zasad stanowiących o kierunkach polityki zagranicznej. W celu analizy relacji polsko – amerykańskich doktorantka zadeklarowała wykorzystanie koncepcji ramowania, co stanowi novum w polskiej literaturze przedmiotu. Polskojęzyczna literatura jak również obcojęzyczna literatura przedmiotu nie obfituje w prace monograficzne lub artykuły, które odnoszą się do obszaru wybranego przez doktorantkę. Stąd także wybór tematu rozprawy, podyktowany wolą uzupełnienie luki w literaturze jest w pełni uzasadniony. Tytuł rozprawy jest precyzyjny i odzwierciedla w dużej mierze układ pracy przedstawiony w spisie treści.

Kształt i charakter polityki polskiej polityki zagranicznej wyznacza materię badawczą analizowaną w rozprawie. Na 272 stronach tekstu mgr Kmieć próbuje przedstawić model analizy dyskursu oparty o koncepcję ramowania. Dodajmy, że jest to próba nieudana. Pomimo istnienia narzędzi badawczych pozwalających na przeprowadzenie dogłębnej analizy

Autorka zdecydowała się na quasi-analizę jakościową, a podjęta próba zakończyła się niepowodzeniem.

2. Struktura, tezy, metodologia pracy i język naukowy

Recenzowana praca składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia w którym zawarto podsumowanie wniosków z rozdziałów I – V. Autorka przedstawia szeroki katalog metod badawczych, podkreślając, że kluczową jest koncepcja ramowania, Główną metodą zastosowaną w dysertacji jest analiza treści. Chociaż Autorka zadała sobie trud zrekonstruowania listy podmiotów procesów decyzyjnych istotnych dla polskiej polityki zagranicznej, co nie jest nazbyt ambitnym zadaniem to jednak dokładne związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy podmiotami nie zostały wyjaśnione. Tym samym zależności pomiędzy dyskursem w polskiej prasie, programach partii i expose ministra spraw zagranicznych pozostały poza obszarem zainteresowania Autorki. Dlatego też główną część pracy stanowi opis lub rozległe cytaty Tym samym uważny czytelnik pracy otrzyma relatywnie szeroką informację na temat treści debat nad expose i zawartości programów polskich partii politycznych; w niewielkim stopniu jednak przybliży się do zrozumienia zjawiska i roli dyskursu.

Warsztat naukowy mgr Kmieć na pierwszy rzut oka nie budzi większych zastrzeżeń. Doktorantka wykazuje rozległą literaturę naukową, źródła pierwotne, a także oficjalne stanowiska decydentów polskich. Przytaczana literatura jest jednak pozornie bogata, bowiem recenzowana praca jest stworzona z niezwykłą w pracach doktorskich manierą, niebywale niestaranna a nieuprawnione przejęcia i parafrazy są argumentem przeciwko zdolności Autorki do tworzenia prac naukowych. Poszczególne części rozprawy, a przede wszystkim mylące co do metody i sposobu przeprowadzane badanie treści artykułów z pracy i tygodnika opinii nie łączą się i nie stanowią logicznie skonstruowanego sposobu analizy, opartej o ściśle dobrany zbiór przesłanek.

Część 1.2 i 1.3 stawia zbiór luźno przedstawionych i niepowiązanych ze sobą faktów, podobnie jak kolejny rozdział poświęcony historii relacji polsko amerykańskich. Autorka prowadzi urywaną narrację (s. 76-77) przechodząc od roku 1942 (i kwestii II wojny światowej) do roku 1981 i wprowadzenia w Polsce stanu wojennego, by następnie na stronie 78 powrócić kryzysu gospodarczego z lat 20-ych XX wieku. Część poświęcona reakcji rządu Stanów Zjednoczonych zapewne miała znaleźć się w kolejnym podrozdziale. Część poświęcona najnowszej historii Polski, stosunkowo dobrze przedstawiona w pracy, nie

koresponduje z danymi przedstawionymi w ostatniej części pracy, gdzie Autorka podjęła nieudaną próbę analizy dyskursu prasowego.

Zestawienie publikacji gazet codziennych i tygodnika w oparciu o badanie jednej frazy opinii budzi zdumienie. Nie jest zatem zaskakującym, że Autorka rozprawy znalazła tylko 151 artykułów, s. 214-215, co daje średnio 5 artykułów rocznie w badanych okresie. Odnośnie tabeli – s. 216 – dane podane przez Autorkę pracy są zaskakujące zarówno dla Autorki jak i recenzenta. Porównanie przedstawionych rekordów w bazie Factiva rozwiewa wątpliwości a jednocześnie uspokaja co do proporcji treści prezentowanych w polskojęzycznych periodykach. Na przykład w Rzeczpospolitej w okresie 1989- 2019 2019 fraza polsko-amerykańskie pojawia się w 114 tekstach, polsko-amerykański w 83, relacje ze Stanami w 18, Fraza USA i Patriot – wprost odnosząca się do relacji w kwestii bezpieczeństwa, to 370 rekordów, tarcza antyrakietowa 216 artykułów, by przytoczyć tylko kilka przykładów fraz korespondujących bezpośrednio z kwestią relacji polsko-amerykańskich.

Odnośnie języka pracy - jest trudny do zaakceptowania; rozprawę cechują niezliczone błędy składniowe i stylistyczne. Autorka w sposób konsekwentny narusza zasady polskiej gramatyki i ortografii . Np. „stawianie stronie Amerykańskiej” s. 97, „dla wzmocnienia Polskiej obrony powierzanej” tamże, „w modernizacji Polskiej armii” także. „[było przedstawienie stronie Polskiej” s. 100; Była nona wykorzystywana przez zwolenników tarczy antyrakietowej jako kolejny argument za nią.” s. 98. „zostały w niej postanowienia umowy poprzedzającej zawartej przez stronę Polska w 1999” s. 100. „zwiększeniu zainteresowania kierunkiem Azjatyckim” s. 102. „przeciwnicy tego podejścia widzą w partiach politycznych relikty wstępnego stadium rozwoju systemów demokratycznych odmawiając współcześnie istniejącym partią i organizacją partyjnym „ s. 113; „Sąd Okręgowy w Warszawie” s. 119, „utrwaląc swoją pozycję w Sojuszu Północno-Atlantyckim s. 144 Ilość literówek w tekście przekracza przyjęte standardy.

Wiele zdań w pracy jest niezrozumiałych. . Poniżej kilka przykładów
„Przełom pierwszej i drugiej dekady XXI wieku w relacjach Polski ze Stanami Zjednoczonymi zainteresowanie regionem Europy Środkowej i Wschodniej w polityce Stanów Zjednoczonych zdecydowanie zmalało a co za tym idzie także zainteresowanie Stanów Zjednoczonych relacjami bilateralnym, iż Polską” s- 16

„W obszarze współpracy naukowo-technologicznej w 2006 r. niewiele uległo zmianie w lutym Minister Spraw Zagranicznych Stefan Meller podpisał długo oczekiwaną umowę o

współpracy naukowo-technologicznej umowa została podpisana przez Polskę i Stany Zjednoczone jednak nie weszła w życie.” s. 107-108

„O ile granica Stanów Zjednoczonych z Kanadą stanowi ogromny wolumen handlu między krajami”. (s. 32-33) zdanie urwane (chyba) w połowie (PF)

„Państwo jest podmiotem prowadzącym politykę zagraniczną ważne uwarunkowania dla tej polityki stwarza system społeczno-polityczny funkcjonujący w państwie.” s. 50

„W miarę jak parlament zyskiwał większy wpływ na przebieg sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii, zwiększały się także debaty co wydarzyło się wśród jej członków. s. 149

„W Grecji opowiada się za zmiany polityki rutynowo przedstawialiby swoje sprawy obywatelskim ławom przysięgłych składającym się z setek Ateńczyków” s. 148

„Po 1989 r. polskie rządy oraz podlegająca im dyplomacja podjęły działania zmierzające do budowy jak najbliższych relacje ze Stanami Zjednoczonymi.” s. 110.

„Wśród autorów piszących na temat megatrendów występuje zróżnicowanie stanowisk co do tego, jakie wielkie procesy współczesności do nich zaliczyć” s. 49

„Zwiększający się przez to deficyt handlowy, powiększany dodatkowo przez ogromne zapotrzebowanie na surowce i materiały do produkcji w Stanach Zjednoczonych oraz poprzez przyzwyczajenie amerykańskich konsumentów do kupna luksusowych zagranicznych dóbr” – s. 40

(...) podczas gdy Roosevelt był już preludium do nadchodzącej II wojny światowej s. 80

„W przypadku Waszyngtonu handel z Polską stanowił jeden milion całkowitej liczby obrotów handlowych.” s. 80

Autorka składając pracę w 2024 roku podaje nieaktualne lub przestarzałe dane dotyczące populacji w Polsce, wydatków na zbrojenia czy struktury ludnościowej (s. 52-54). Dotyczy to również analizy Stanów Zjednoczonych. Na przykład na stronie 40 dowodzi, że ‘Charakterystyczną cechą gospodarki Stanów Zjednoczonych jest jej uzależnienie od importu surowców energetycznych. Ponad połowa zużywanej ropy naftowej oraz znaczna ilość produktów ropopochodnych, a także około 1/5 zużywanego gazu ziemnego pochodzi z importu.’ Podczas gdy zgodnie z danymi Energy Information Administration (EIA) Stany Zjednoczone w 2023 roku eksport ropy naftowej przewyższał import o 1,64 mln baryłek dziennie. Z innych przykładów, nastawienie Polaków do narodów ościennych oparte jest na wynikach badań z 2013 roku (s. 54-55). Autorka stosuje przypisy rozszerzające, (np. 84-88), które nie wnoszą nic do tekstu i mają charakter przyczynkarski.

3. Ocena merytoryczna

Hipotezy rozprawy zostały określone szeroko i są one banalne. Badania przeprowadzone w rozprawie przez Doktorantkę nie prowadzą do potwierdzenia hipotezy badawczej, do której także nie odniesiono się w zakończeniu. Argumentacja mgr Kmieć w wielu miejscach budzi moje zastrzeżenia i wątpliwości ze względu na treść i sposób ich uzasadnienia. Praca zawiera liczne błędy merytoryczne i metodologiczne. Poniżej przedstawię wybrane przykłady błędów pracy podzielonych na dwie kategorie: błędów merytorycznych i nieuprawnionych zapożyczeń.

W wymiarze merytorycznym Autorka nie prowadzi analizy dyskursu – co deklaruje – ale dowolnie przytacza frazy z artykułów, bez porządku chronologicznego. Nie dowodzi założonych hipotez i nadmiernie rozbudowuje tekst nie prowadząc analizy Strony 165 -209 są w dużej mierze rozbudowanymi cytatami ze stenogramów Sejmu, podobnie jak przedstawione na kolejnych stronach stanowiska klubów. Zestawienie expose i debaty nad expose rządów prawicowych, centrowych i lewicowych zamiast zachowania ciągłości chronologicznej, ale przede wszystkim usytuowania głównych wątków expose w kontekście wydarzeń na arenie międzynarodowej wprowadza zamęt i z pewnością nie prowadzi do żadnych użytecznych wniosków. Nie pozwala też na sformułowania odpowiedzi na postawione pytania badawcze

Podsumowanie rozdziału IV - Wypowiedzi przedstawicieli klubów po expose Ministra Spraw Zagranicznych przedstawiają różnorodne perspektywy i opinie na temat stosunków polsko-amerykańskich, roli Polski w NATO, udziału w operacjach wojskowych, oraz kwestii polityki wizowej i traktowania Polaków w Stanach Zjednoczonych.” jest ogólnikowe i nie wnosi nic do analizy. Podobnie zdawkowe jest posumowanie rozdziału V - Analiza tekstów prasowych wskazuje, że relacje polsko-amerykańskie są przedmiotem ciągłego zainteresowania i dyskusji w polskim społeczeństwie oraz że są one postrzegane jako kluczowe dla polityki zagranicznej Polski oraz dla stabilności i bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej

Tak samo ogólnikowe są wnioski zawarte w zakończeniu, a język zastosowany pracy podkreśla tylko brak konkretnych wniosków – „Partie opozycyjne często krytykują (ile razy PF), Wiele partii podkreśla potrzebę (ile partii i kiedy OF), Niektóre partie krytykują (które, ile i kiedy?PF) s. 179 Wnioski z pracy, podobnie jak i hipotezy, są banalne - Analiza wskazuje, że relacje polsko-amerykańskie są istotnym tematem w polskich mediach, a ich omówienie obejmuje różnorodne aspekty, od wizyt dyplomatycznych po kwestie bezpieczeństwa i polityki zagranicznej. S. 224

Autorka żongluje cytatami z periodyków, próbując (chyba) dowodzić określonej tezy. Tezę o tym, że „Decyzje dotyczące rozmieszczenia amerykańskich sił zbrojnych na terenie Polski są często analizowane i komentowane w prasie” s. 224 Autorka uprawdopodobnia odniesieniami do dwóch tekstów – nie podając daty publikacji. Należy tylko z recenzenckiego obowiązku podkreślić, że dwa teksty na 30 lat niekoniecznie świadczą o zainteresowaniu prasy.

Odrębnym zarzutem wobec pracy jest przejęcie treści i ustaleń innych autorów. Na przykład Autorka na stronach 54-swobodnie posługuje się frazami przejętymi z pracy Ryszarda Zięby (R. Zięba, *Polityka zagraniczna polski w strefie euroatlantyckiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2013), podając niewłaściwe lub błędne cytowania, przejmując także argumentację, układ treści i przypisy.

Zięba; Ponieważ rzeczywistość międzynarodowa jest bardzo złożona, a do obserwatora dociera różna informacja – prawdziwa, nie w pełni prawdziwa lub zgoła fałszywa, dlatego percepcja tej rzeczywistości może być adekwatna lub stanowić tylko misperpcję – s. 24

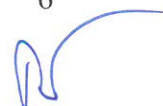
Kmieć - Rzeczywistość międzynarodowa jest złożona a do jej obserwatora docierają różne informacje i treści (prawdziwe, nie w pełni prawdziwe lub fałszywe) zgodnie z tym percepcja rzeczywistości może być adekwatna lub stanowić jedynie misperpcje. S. 54

Zięba: Bardzo ważne znaczenie ma tutaj doświadczenie historyczne, które rzutuje na sposób postrzegania otoczenia własnego państwa oraz rozumienia własnych interesów narodowych i państwowych. Historyczne motywacje narodowe współkształtują bieżące postawy społeczne wobec sąsiadów i innych narodów s. 25

Kmieć: Ważnym czynnikiem wpływającym na percepcje środowiska międzynarodowego mają doświadczenia historyczne, które rzutują pozytywnie lub negatywnie na postrzeganie danego państwa lub narodu przez społeczeństwo. Historyczne motywacje współkształtują bieżące postawy społeczne wobec krajów sąsiadujących oraz innych narodów s. s. 54

Praca stanowi w mojej ocenie dość nieuporządkowany zbiór notatek do pracy, sporządzonych jednak bez zachowania właściwych standardów. Kolejny przykład z pracy Ryszarda Zięby

Zięba: Uwarunkowania zewnętrzne o charakterze subiektywnym stanowią lustrzane odbicie tego typu uwarunkowań wewnętrznych. Składają się na nie następujące czynniki:

postrzeżenie Polski i Polaków przez otoczenie międzynarodowe, koncepcje polityki zagranicznej innych państw adresowane do/lub dotyczące Polski, oraz jakość i aktywność służby zagranicznej i dyplomacji innych państw, z którymi Polska utrzymuje stosunki. Ich pełna analiza wymagałaby odrębnego obszernego potraktowania. W tym miejscu ograniczymy się do wskazania tylko głównych tendencji, które polska polityka zagraniczna powinna uwzględniać, starać się je zmienić i korzystnie spożytkować. Po pierwsze, percepcja naszego państwa i społeczeństwa jest bardzo zróżnicowana, a na uwagę zasługują przede wszystkim wypaczone obrazy i negatywne stereotypy. Długą historię mają niesprawiedliwe oceny tzw. polskich obozów koncentracyjnych i eksterminacji Żydów na polskiej ziemi w czasie okupacji niemieckiej. s. 36-37

Pojawia się w recenzowanej pracy w następującej formie

Kmieć Uwarunkowania te związane są z postrzeganiem Polski i Polaków przez otoczenie międzynarodowe, polityki zagraniczne innych państw odnoszące się do Polski oraz jakość i aktywność służby zagranicznej i dyplomacji państw, z którymi Polska utrzymuje relacje. Na postrzeżenie Polski i Polaków przez otoczenie międzynarodowe zasługują na szczególną uwagę wypaczone obrazy i negatywne stereotypy dotyczące Polski i narodu polskiego. W tym kontekście długa i niesprawiedliwa historia dotyczy błędnego nazewnictwa obozów koncentracyjnych znajdujących się na terenie Polski w okresie II Wojny Światowej, były one błędnie określane mianem polskich obozów koncentracyjnych i eksterminacji Żydów. (zdanie urwane PF) Kolejnym elementem polskiego wizerunku są antyniemieckie i antyrosyjskie (rusofobia) resentymeny (Kmieć s. 55)

Mniejszą wagę mają dosłowne (choć nie do końca poprawne) przejęcia tekstu z Wikipedii, np. treść przypisu 385 jest przejęty ze strony https://pl.wikipedia.org/wiki/MIM-104_Patriot przypis 388, s. 105 jest tłumaczeniem maszynowym z https://en.wikipedia.org/wiki/Brigade_combat_team zaś treść przypisu 389 przejęto ze strony https://pl.wikipedia.org/wiki/NATO_Response_Force przypis 467 jest skrótowym przejęciem wpisu w Wikipedii https://pl.wikipedia.org/wiki/Prawo_i_Sprawiedliwo%C5%9B%C4%87

Kmieć: Prawo i Sprawiedliwość (PiS) to polska partia polityczna założona w 2001 roku przez braci Lecha i Jarosława Kaczyńskich. Partia ta promuje konserwatywne i narodowe podejście do polityki, solidaryzm i interwencjonizm oraz chrześcijańską demokrację. Często jest ona określana jako populistyczna i eurosceptyczna, chociaż opowiada się za członkostwem Polski w Unii Europejskiej i reformą UE.

Wikipedia : Prawo i Sprawiedliwość (PiS) – **polska partia polityczna założona** na kongresie 29 maja **2001 przez braci Lecha i Jarosława Kaczyńskich**, zarejestrowana sędownie 13 czerwca 2001. (...) partii, to połączenie **konserwatywnego i narodowego**[1][2], **solidaryzmu**[3], **interwencjonizmu**[4], **chrześcijańskiej demokracji**[5][6][7]. Partia **określana** jest przez część komentatorów politycznych i mediów **jako** ugrupowanie **populistyczne**[8][9][10] i **eurosceptyczne**[11][12][13][14][15], przy czym od początku **opowiada się za członkostwem Polski w Unii Europejskiej** i popiera rozszerzanie jej struktur[16][17], jednak uważa, że UE powinna być **reformowana**

Podobnie przypis 496 jest przejęciem wpisu z wikipedii https://pl.wikipedia.org/wiki/Platforma_Obywatelska

Kmieć: Platforma Obywatelska jest polską partią polityczną, założoną w 2001 roku. Partia ta skupia osoby o poglądach socjalliberalnych, chrześcijańsko-demokratycznych i liberalno-konserwatywnych, jednak w miarę upływu czasu, jej poglądy stopniowo przesuwają się w lewo. Obywatelska jest popierana głównie przez elektorat centrowy i lewicowy

Wikipedia: **Platforma Obywatelska (PO)** – **polska partia polityczna** o charakterze centrowym[1], założona (początkowo jako stowarzyszenie) 24 stycznia 2001 (jako partia pod nazwą Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowana 5 marca 2002)[2]. **Skupia osoby głównie o poglądach socjalliberalnych**[3] i **liberalno-konserwatywnych**[4] (...)stopniowo **przesuwając się w lewo**[9]. (...) W drugiej dekadzie XXI wieku PO stała się partią **popieraną w dominującym stopniu przez elektorat centrowy i lewicowy**

Przypis 505

Kmieć: Polskie Stronnictwo Ludowe to centroprawicowa i chadecka partia polityczna w Polsce, powstała w 1990 roku. Skupia w głównej mierze osoby o poglądach agrarnych, centrowych i chadeckich

Wikipedia: Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) – polska partia polityczna, powstała 5 maja 1990 z połączenia PSL „Odrodzenie” (będącego kontynuacją Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego) oraz wilanowskiego PSL. Skupia w głównej mierze osoby o poglądach agrarnych, centrowych, centroprawicowych i chadeckich.

Przypis 518, to wpis z https://pl.wikipedia.org/wiki/Ruch_Palikota

Kmieć: Ruch Palikota polska lewicowo-liberalna partia polityczna założona przez Janusza Palikota, zarejestrowana 1 czerwca 2011. Ugrupowanie posiadało klub poselski w Sejmie VII kadencji. Partia wydawała gazetę „Po Prostu Polska”. W ugrupowaniu działały w większości osoby niezaangażowane dotychczas w działalność polityczną, jak również działacze związani wcześniej z innymi partiami. Na kongresie w dniach 5–6 października 2013 Ruch Palikota przekształcił się w Twój Ruch. 5 marca 2015, po rozpadzie klubu poselskiego tej partii, posłowie TR powołali koło poselskie pod dawną nazwą „Ruch Palikota” (istniało ono do końca kadencji – 11 listopada 2015). Partia była określana jako ugrupowanie antyklerykalne i populistyczne.

Wikipedia: Ruch Palikota polska lewicowo-liberalna[4][5] partia polityczna założona przez Janusza Palikota, zarejestrowana 1 czerwca 2011 (...) Partia wydawała gazetę „Po Prostu Polska”. W ugrupowaniu działały w większości osoby niezaangażowane dotychczas w działalność polityczną, jak również działacze związani wcześniej z innymi partiami (...) Na kongresie w dniach 5–6 października 2013 Ruch Palikota przekształcił się w Twój Ruch. 5 marca 2015, po rozpadzie klubu poselskiego tej partii, posłowie TR powołali koło poselskie pod dawną nazwą „Ruch Palikota” (istniało ono do końca kadencji – 11 listopada 2015). Partia była określana jako ugrupowanie antyklerykalne i populistyczne.

Istotne zarzuty dotyczą także kompozycji tekstu. Praca zawiera niedopuszczalne powtórzenia i Autorka nie panuje nad tekstem powtarzając w odstępnie kilku linii te same informacje, przedstawione w nieco innej formie. Na przykład:

”Expose Ministra Spraw Zagranicznych ma na celu przedstawienie Sejmowi ogólnych kierunków i celów polskiej polityki zagranicznej oraz przedstawienie planów ministerstwa na najbliższy rok. Jest to ważne wystąpienie, które pozwala Sejmowi na zapoznanie się z planami ministerstwa oraz na dyskusję nad kierunkami i celami polskiej polityki zagranicznej. Po wystąpieniu ministra spraw zagranicznych ma miejsce debata nad przedstawionym expose.

Po debacie – o ile taki wniosek zostanie zgłoszony – Sejm głosuje za jego odrzuceniem. Zwyczajowo nie głosuje się wniosków za przyjęciem expose – jeśli nie pojawi się kontrwniosek (za odrzuceniem) marszałek Sejmu proponuje przyjęcie wniosku bez głosowania (forma aklamacji).

Wystąpienie ministra spraw zagranicznych w Sejmie jest okazją do przedstawienia stanowiska rządu w kwestiach międzynarodowych oraz do odpowiedzi na pytania posłów dotyczące polityki zagranicznej. Po wystąpieniu ministra następuje debata, podczas której posłowie mogą wyrażać swoje opinie na temat polityki zagranicznej rządu oraz zadawać pytania ministrowi. Po zakończeniu debaty przeprowadzane jest głosowanie nad wnioskiem o odrzucenie informacji ministra.” S. 150.

Dalej

Uprawnienia Rady Ministrów (RM) w Polsce w zakresie prowadzenia polityki zagranicznej są regulowane przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz akty prawne (...)

W Polsce uprawnienia RM w zakresie podejmowania decyzji w polityce zagranicznej są regulowane przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne akty prawne. RM ma kompetencję do określania celów i priorytetów polityki zagranicznej Polski. s. 156

Inny przykład

Gazeta Wyborcza” opublikowała 28 artykułów, które swoją tematyką odnosiły się zarówno do relacji polsko-amerykańskich jak i tematów dotyczących polityki w tychże relacjach. Najwięcej artykułów zostało opublikowanych w 2014 roku. s. 221

Gazeta Wyborcza” również poświęciła uwagę relacjom polsko-amerykańskim, publikując 28 artykułów na ten temat w badanym okresie. Najwięcej z nich pojawiło się w 2014 roku. Artykuły te poruszały różnorodne tematy z zakresu polityki, włączając w to debaty w Sejmie na temat polityki zagranicznej oraz obchody Święta Niepodległości Stanów Zjednoczonych – s. 223

„Najwięcej artykułów zostało opublikowanych w „Polityce” w 1999 roku. Jeden z artykułów dotyczył McDonaldyzacji Polski, która zaczęła się dokonywać po 1989 r. kiedy to zachodnie w tym amerykańskie towary, usługi i firmy zaczęły nieskrępowanie napływać do Polski.” s. 233

„Najwięcej artykułów na temat gospodarczych i naukowo-technologicznych aspektów relacji między Polską a Stanami Zjednoczonymi opublikował tygodnik "Polityka". Przykładem może być artykuł z 1999 roku, który omawiał zjawisko "McDonaldyzacji" Polski oraz współpracę w zakresie nauki i przechowywania historycznych zasobów” – s. 237

Co ciekawe Autorka przywołuje twórcę koncepcji George'a Ritzera w przypisie 90, ale bez pogłębionej refleksji nad momentem przekładu jego książki w 1997 roku.

Powyższe przykłady mają na celu zilustrowanie błędów, które popełniła Autorka w przygotowaniu pracy ubiegając się o nadanie stopnia naukowego, co świadczą przeciwko pozytywnej konkluzji recenzji odnośnie zdolności do prowadzenia badań naukowych. Jednak o ile fragmenty są przykładem niedbalstwa to należy postawić pytanie jaki cel przyświecał Autorce, która zdecydowała się powielić trzykrotnie poniższe akapity

Główną metodą zastosowaną w dysertacji jest analiza treści. Dzięki niej możliwe stało się ustrukturyzowanie i interpretacja dominujących wątków debaty politycznej oraz dyskursu prasowego odnoszącego się do relacji polsko-amerykańskich. Szczególną uwagę zwrócono na dwa elementy:

- główne konteksty (tematy), w których pojawiają się w debacie relacje Polski ze Stanami Zjednoczonymi;
- ewolucje na przestrzeni badanego okresu (od 1989 do 2019 r.)

s. 9

Główną metodą zastosowaną w artykule jest analiza treści, której celem jest ustrukturyzowanie i interpretacja dominujących wątków debaty politycznej odnoszącej się do relacji polsko-amerykańskich. Szczególną uwagę zwrócono na dwa elementy:

- główne konteksty (tematy), w których pojawiają się w debacie relacje Polski ze Stanami Zjednoczonymi w wyżej wymienionych źródłach;
- ewolucja samej debaty na przestrzeni badanego okresu (od 1989 do 2019 r.). s. 111-112

Główną metodą zastosowaną w tym rozdziale jest analiza treści. Dzięki niej możliwe stało się ustrukturyzowanie i interpretacja dominujących wątków debaty politycznej odnoszących się do relacji polsko-amerykańskich. Szczególną uwagę zwrócono na dwa elementy:

- główne konteksty (tematy), w których pojawiają się w debacie relacje Polski ze Stanami Zjednoczonymi;

– ewolucja samej debaty na przestrzeni badanego okresu (od 1989 do 2019 r.). s. 149

Pytanie o cel jest zasadne, gdyż wskazany akapit pojawia się w artykule Autorki opublikowanym jako Węzłowe elementy relacji polsko-amerykańskich w świetle analizy ramowania, doi.org/10.12775/HiP.2021.005,

Główną metodą zastosowaną w artykule jest analiza treści, której celem jest ustrukturyzowanie i interpretacja dominujących wątków debaty politycznej odnoszącej się do relacji polsko--amerykańskich. Szczególną uwagę zwrócono na dwa elementy: – główne konteksty (tematy), w których pojawiają się w debacie relacje Polski ze Stanami Zjednoczonymi; – ewolucja samej debaty na przestrzeni badanego okresu (od 1990 do 2019 r.)

co nie znajduje jednak odzwierciedlenia w przypisach.

Autorka przejmując również inne elementy artykułu np.

(...)wyodrębnienie czterech głównych ram interpretacyjnych na potrzeby artykułu:

- Stany Zjednoczone jako gwarant bezpieczeństwa Polski oraz kontynentu,
- zacieśnianie współpracy z USA w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego,
- współpraca bilateralna w kwestiach gospodarczych, wojskowych oraz naukowo-technologicznych,
- zniesienie wiz dla Polaków podróżujących do Stanów Zjednoczonych. (s. 91 Matysek, ibidem)

wyodrębnienie czterech głównych ram interpretacyjnych:

- Stany Zjednoczone jako gwarant bezpieczeństwa Polski oraz Europy [RAMA 1],
- współpraca ze Stanami Zjednoczonymi w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego [RAMA 2],
- współpraca bilateralna w kwestiach gospodarczych, wojskowych oraz naukowo-technologicznych [RAMA 3],
- kwestia procesu zniesienia wiz dla Polaków podróżujących do Stanów Zjednoczonych [RAMA 4]. (s. 11)

Przejęcie części ustaleń budzi moje wątpliwości metodologicznej. Niezrozumiałym dla mnie jest brak odniesień w rozprawie do własnego tekstu, co w mojej ocenie było zabiegiem celowym.

Z kolei w zakończeniu pracy, które powinno być ukoronowaniem przeprowadzonych badań czytamy na stronie 238.

Analiza tekstów prasowych wskazuje, że relacje polsko-amerykańskie są przedmiotem ciągłego zainteresowania i dyskusji w polskim społeczeństwie oraz że są one postrzegane jako kluczowe dla polityki zagranicznej Polski oraz dla stabilności i bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. S. 238

Ten sam tekst pojawia się na stronie 242

Analiza tekstów prasowych wskazuje, że relacje polsko-amerykańskie są przedmiotem ciągłego zainteresowania i dyskusji w polskim społeczeństwie oraz że są one postrzegane jako kluczowe dla polityki zagranicznej Polski oraz dla stabilności i bezpieczeństwa w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Wnikliwa analiza siatki pojęciowej związanej z analizą także budzi wątpliwości odnośnie poprawnych cytowań. Na przykład w przypisie 638 błędnie określono rok wydania, co jest jednak niedopatrzaniem mniejszej wagi. Dużo bardziej istotne jest, że cytowana fraza z pracy, zdaniem Autorki znajdującą się na stronie 98, okazuje się reprodukcją fotografii na całą stronę książki. Podobnie nie znajdziemy w pracy Krees, van Leuveen na stronach 16-19 treści przywołanych przez Autorkę w przypisie nr 648 (strona 16 to także reprodukcja). Trudno zrozumieć jakie intencje przyświecały Autorce przywołującej cytowaną pracę. Dodam, że praca Krees, van Leuveen to 133 strony tekstu, na których znajduje się blisko dwa tuziny ilustracji.

Autorka w sposób dowolny odwołuje się do cytowanej literatury, przypisując zdania autorom, które nie mają odzwierciedlenia w przywoływanej literaturze lub też treść jest przeinaczona. Na przykład odwołując się do pracy Mancura Olsona Autorka twierdzi, iż autor uważał, że „(...)”, że partie nie po to idą do władzy, aby realizować programy, ale kreują programy, aby zdobyć władzę (s. 111). Taka myśli lub zdanie nie pojawia się w cytowanej pracy, a z pewnością nie na stronie 143 jak deklaruje Autorka. Kolejno, pisząc, iż „Joseph Schlesinger poszedł jeszcze dalej, twierdząc, że partie mają tylko dwa cele: stanowiska i profity” Autorka błędnie tłumaczy myśl Schlesingera, który pisze, że „Istnieją dwa rodzaje

osób, które będą dążyć do uczestnictwa w partiach politycznych, aby osiągnąć dwa różne cele: (a) osoby dążące do zdobycia stanowisk, których celem jest objęcie urzędów, oraz (b) osoby poszukujące korzyści, które pragną uzyskać korzyści wynikające albo z kontroli nad urzędami, albo w jakiś sposób zależne od istnienia partii.” Taki skrót myślowy jest nieuprawniony

W innym miejscu, Autorka pisze: „Uciekając od sporów definicyjnych, w niniejszej pracy przyjęłam jako definicję operacyjną ujęcie Martina Seligera, według którego ideologia to „uporządkowany układ idei, za pośrednictwem których człowiek określa, wyjaśnia i osądza cele i środki zorganizowanych. Są to również specyficzne działania polityczne prowadzące do utrzymania, poprawienia, podważenia czy przebudowy istniejącego ładu społecznego”, s. 118

W rzeczywistości cytat z Seligera brzmi nieco inaczej :” a set of ideas by which men posit, explain, and justify ends and means of organized social action, irrespective of whether such action aims to preserve, amend, uproot, or rebuild a given order – “ Zbiór idei, za pomocą których ludzie formułują, wyjaśniają i uzasadniają cele oraz środki zorganizowanego działania społecznego, niezależnie od tego, czy działanie to ma na celu zachowanie, zmodyfikowanie, obalenie czy odbudowę określonego porządku społecznego. (tłum PF)

Z innych błędów merytorycznych

s. 132 – „W Polsce największą partią usytuowaną w centrum jest Platforma Obywatelska inne to Nowoczesna, Unia Demokratyczna czy też Kongres liberalno-demokratyczny.” Dwie z wymienionych partii połączyły się w Partię Demokratyczną w 2005 roku.

Autorka stawia tezę, że „Zmiana ta może być wynikiem wielu czynników, w tym wzrostu antyamerykańskich nastrojów w społeczeństwie” – s. 140 nie podpierając swoich rozważań badaniami opinii społecznej. W kolejnym paragrafie Autorka twierdzi, że „Polskie Stronnictwo Ludowe równie często jak Platforma Obywatelska odnosi się do relacji polsko-amerykańskich w programach politycznych. Partia” – ponownie nie przytaczając danych ilościowych na uprawomocnienie stawianej tezy.

Praca zawiera uproszczenia, które wskazują na brak zrozumienia pozycji partii politycznych w polskich systemie partyjnym i politycznym. Na przykład twierdzenie, że „Polityka zagraniczna polskich partii lewicowych wobec Stanów Zjednoczonych (...) s. 145. jest daleko idącym uogólnieniem, z uwag na fakt, że partie nie prowadzą polityki zagranicznej; jest to wyłączna kompetencja rządu, co w innym miejscu zauważa sama Autorka

Ostatnim przykładem z pracy, który w mojej ocenie dyskwalifikuje Autorkę pretendującą do stopnia doktora w zakresie nauki o polityce jest stwierdzenie „W Polsce istnieją dwie izby parlamentu – Sejm i Senat. Sejm jest izbą pierwszą i składa się z 460 **posłów wybieranych na pięcioletnią kadencję**. Senat jest izbą drugą i składa się z 100 senatorów wybieranych na czteroletnią kadencję.(...) Rząd jest kierowany przez **premiera, który jest wybierany przez prezydenta spośród członków Sejmu**, rekomendowanych przez większość parlamentarną s. 154.

Na koniec chciałbym podkreślić, że stwierdzenie w przypisie 29, sugerujące jakoby stany miały jakiekolwiek kompetencje w zakresie stosunków międzynarodowych jest fałszywe – abstrahując od tego, że błędnie przywołano nazwisko Autora cytowanej pracy.

5. Konkluzja

Recenzowana rozprawa doktorska przygotowana przez mgr Ksymenę Kmiec **nie dowodzi** umiejętności samodzielnego prowadzenia badań przez Autorkę pracy. Teza zawarta w ocenianej rozprawie doktorskiej **nie stanowi** oryginalnego rozwiązania istotnego problemu naukowego. Recenzowana rozprawa doktorska **nie pozwala** na postawienie wniosku, że Autorka prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie

W świetle powyższego wyrażam opinię, że rozprawa doktorska przygotowana przez Ksymenę Kmiec **nie spełnia** wymagań stawianych rozprawom doktorskim określonych w art. 184 Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz.U.2024.0.1571.

